

AKuFF Hírmondó

Arbeitskreis ungarndeutscher Familienforscher
Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete
German Family Tree Researchers' Society in Hungary

IV. évfolyam, 12. szám

2008. április 5.

Tartalom

Az elnök előszava	2
Rogits Béla 1928-2007	3
Az Egyesület tagjainak bemutatkozása	4
Hucker Ádám	4
Huber Éva Mónika	5
A MNEKK igazgatójának levele	7
Arnold Krisztina: Elkészült egy átfogó családkönyv	8
Ternay Zsuzsanna beszéde a könyvbemutatón	10
Varga István: A soroksári Prinz család	11
Dr. Pencz Kornél: Girk György pécsi püspök	13
Steinhauser Klára: A múltat be kell vallani	17
Gungl István: Históriai szilánkok 2. rész	20
Új tagjaink	25
Adatváltozások / Kilépett tagjaink	26
Új könyveink a könyvtárunkban	27
Utódaink	29

**Magyarországi Németek Családfakutató
Egyesülete – AKuFF**

Alapítva: 2000

Postacím: 6500 Baja, Petőfi S. u. 56., Tel.: 06 20 32 66 397,

E-Mail: kornelpencz@gmx.net

<http://www.akuff.org>

Az elnök előszava

A 2008-as év első találkozója előtt visszatekintünk az elmúlt esztendőre és gondolkodunk a jövőről. 2007-nek megvoltak a napos és az árnyas oldalai is.

Ilyen sok aktív tagot még nem szólított el soha a halál: Jakobi Gyula, Fűrész József és Rogits Béla nagy úrt hagynak maguk mögött.

A tagjainknak azonban lettek utódai: Auth Szilvia, Mészáros Ádám, Fleischer Tibor és a Pencz-Amrein házaspár. Ezekben a gyermekekben van a mi jövőnk!

Megvalósítottuk az alapításunk óta legnagyobb vállalkozásunkat: Mecsek-nádasd és Óbánya családkönyve decemberben két kötetben, 1000 oldalon, 400 példányban jelent meg – és már csaknem el is fogyott. Már csak néhány szabadon értékesíthető példány van belőle. Természetesen ez némi nyereséget is hozott. Segítségünkkel megvalósult Pilisvörösvár és Pilisszentiván családkönyve is testvéregyesületünk, az AKdFF kiadásában. Az ő örömük a mi örömünk. Vajon mehet-e ez így tovább? Áprilisban még erősen kérdéses, hogy lesz-e ebben az évben olyan OSB-kézirat, amit kiadhatunk.

A támogatások is olyan magasak voltak, mint még soha korábban és a személyi jövedelem 1 %-ából származó bevétel is rekord. Csak így tovább!

Jó, hogy a legutóbbi Hírmondóban írt előszavam megmozdította az embereket. Most van elég anyagunk ehhez és talán a következő számunkhoz is. Annál kevesebb az erőnk és a segítségünk. Csak ketten szerkesztjük ezt a lapot és egy újszülött gyermekünk van. Így nagyon nehéz. Szép lenne, ha önkéntesek jelentkeznének, akik az újság szerkesztését fel tudnák vállalni és az írások fordításában segíteni tudnának.

Akkor is hálásak vagyunk, ha – mint ahogy ez a legtöbbször van is – önállóan szervezik a találkozókat. A 2008-ra szóló jelszavunk: együttműködés

Dr. Pencz Kornél

**A következő találkozó várható helyszíne és időpontja:
Tarján, 2008. május vége, különbuszokkal!**

ROGITS BÉLA (1928-2007)

A 2007-es év fekete esztendő volt az egyesület számára. Már akár csak egy jó tag halála is nagy veszteség, az elmúlt évben azonban három aktív tagunkat is el kellett búcsúztatnunk.

Már majdnem vége volt az évnek, amikor megkaptuk a szomorú hírt: 054-es sorszámú tagunk, Rogits Béla halott.

Mi, akik őt csak az egyesület keretein belül találkoztunk vele, már betegen ismertük meg, mivel korábban már volt agyvérzése. A test gyenge volt, de a szellem még csúcsumában. Hú társával, Steinhauser Klárával, majd minden találkozónkon jelen volt, akármilyen távolra is esett a helye, mert a német származása első helyen állt a szívében.

Mindig gyűjtötte a tapasztalatokat és egy alkalommal azt mondta nekem: „Te, csinálunk majd egy olyan AKuFF-találkozót Budaörsön, hogy megnézheted!” És valóban, a budaörsi találkozót mindannyian megtartottuk jó emlékezetünkben, mert a budaörsi trió (ő, Steinhauser Klára és Bécsi Judit) fantasztikusat teljesítettek. Nagy öröm volt neki, hogy ezt a találkozót még meg tudta szervezni, mert szülőhelyéhez és német hagyományaihoz egy életen át hű maradt.

Még részt vett a november 17-ei pilisszentiváni találkozón, lelkesen, mint mindig – alig két hét múlva meghalt. Idén lett volna 80 éves. Az AKuFF a december 5-ei temetésén a budaörsi új temetőben egy koszorúval képviseltette magát. Isten nyugosztalja!

AZ EGYESÜLET TAGJAINAK BEMUTATKOZÁSA: Hucker Ádám bemutatkozása:

Hucker Ádám
1126 Budapest, Hollósy S.32.
E-mail:huckeradam@freemail.hu
T.:06/ 1 21-38-441

1944-ben Nagymányokon születtem, ahol őseim a betelepítés óta (eddigi kutatásaim szerint) éltek. Anyakönyvi adatok szerint 1791-ben kötöttek házasságot ősszüleim Nagymányokon. Ősanyám születési adatait még megtaláltam (Lauli Anna-Mária szül.: 1772 februárjában Nagymányokon, apja: Cristianus Lauli anyja: Anna-Mária Laulin). 1769-ben született ősanyánknak egy testvére Antonius néven. Egyes források szerint 1749-ben kerültek Nagymányokra, amit bizonyítani nem tudok. Nagyon zárt közösségben éltek szinte majd minden őszám a faluban maradt a 2. világháború befejezéséig. Kivétel egy rokon, aki 1918-ban Budapestre került, és egy másik, aki 1928-ban Kanadába vándorolt ki. Mivel gyermektelenül halt meg, így Kanadában nem maradt rokonom. A háború és az azt követő hadifogság és kitelepítés az én rokonságomat is megtizedelte és szétszórta a világban. Én 1967-ben kerültem Budapestre, ahol azóta is élek. Gondolatban régóta foglalkoztat a családfám, de amikor az 1918-ban ide költözött rokonaimmal hozott össze a sorsom, akkor határoztam végleg el, hogy megkeresem az őseimet. Nagyon nehezen igazodtam el a sok levéltári adaton, mivel nem volt támpont. Amikor a nagymányoki találkozón résztvettem, tudtam, hogy itt nagyon sokat tanulhatok és 125-ös sorszámmal tagja lettem az Egyesületnek.

Az első kapcsolatot a kedves menyem találta az interneten, aki a kutatásaimat is elősegítette. Kutatásaim főleg a nagymányoki őseim, anyai ágon Klemm, nagyanyai ágon Stallenberger futottak. A két nagyobbik gyermekeim anyai ága Gleviczky néven (állítólag Bánátból oda került svábok magyarosított névvel) Erdélyben Zalatnára és Nagyváradra vezet vissza, ami az

1850-es évekig dokumentálható. A 3. gyermekem anyai ágáról (Nyisztor néven) keveset tudok, több mint valószínű Székelyföldről származnak. Jelenleg megpróbálom az élőket felkutatni, mivel a holtak adatai már nem változnak.

A Nagymányokon élő Huckereken kívül még egy apari Hucker családról van még tudomásom, kik jelenleg Kakasd és Szekszárd környékén élnek. Tudomásom szerint ezen kívül még Szalatnokon is élt egy Hucker család. Róluk kevesebbet tudok, és hogy velük rokonságba lennék, sincs tudomásom.

Huber Éva Mónika bemutatkozása *

Huber Éva Mónika
Cím: H-2092 Budakeszi Gábor Áron u. 37.
E-mail: agrarkommunikation@yahoo.de
Tel.: 0036-20-5645629

Magyarországi német származású agrármérnök vagyok, 1973. január 30-án születtem Budapesten. Családom anyai és apai részről is Budakeszihez kötődő sváb család, ám néhány őszám más népcsoportból származik. Tanulmányaimhoz kapcsolódóan 2 év mezőgazdasági gyakorlati és elméleti képzésben részesültem Bajorországban. A mezőgazda végzettséget Bamberg-ben szereztem úgy, hogy az iskola alapozó éveként magyar diplomámat elismerték.

Édesapám, György, és öccse, Miklós az 1970-es évek második felében intenzív munkával kutatták fel a család apai (Hamvasi/Huber) ágát. A kutatás tárgyát a budakeszi katolikus plébánián megtekinthető keresztelési anyakönyvekben, házassági anyakönyvekben, illetve halotti anyakönyvekben

* Az írás már megjelent a 7. számban, még Hamvasi Éva néven. Ezt a bemutatkozás átdolgozott formában a szerző határozott kívánságára ismét megjelentetjük.

szereplő adatok képezték. 7 generációra visszamenően találtak hiteles információkat.

Családunk szájhagyománya alapján a Huber ág bevándorlásának kiindulópontja a Fekete-erdő volt. Philippus Huber Budakeszin halt meg 1808-ban 82 éves korában. A Huber név apai nagyapám idejében változott Hamvasira.

Véleményem szerint nem volt tisztességes dolog 1935-ben választás elé állítani egy egyszerű munkásembert – apai nagyapámat: vagy búcsút mond a megélhetésének, vagy a benső önvalóját leginkább szimbolizáló, eredeti nevét felcseréli egy műnévre., Abban az időben volt végre egy nyugdíjas állása és egy 1 éves fia - az apám. Úgy tudom, van Hamvas-patak, talán Hamvas falu is, a „hamvas” jelző pedig szépen hangzik magyarul, csak a nevet tekintve kényszerhazugság.

Én most állami alkalmazott vagyok – mint a „magyarosítás” idején a nagyapám volt – ezen kívül meguntam a Hamvasi név folyamatos betűzgetését idegen nyelvű fórumokon. A régi írások fénymásolatainak birtokában kevesebb mint 1 hónap alatt a magam részéről visszavettem a Huber nevet. Nem is teszem le soha többet. Ha kb. 300 évig jók voltunk Huber néven tisztességes dolgos magyar svábnak, akkor fogadjanak ma is el ezen a néven.

A bevándorolt őst illetően elméletünk szerint 2 lehetőség van: Philippus vagy 1739-ben, 13 évesen vándorolt be Magyarországra, vagy a pestisjárvány után 1741-42-ben. Nagy valószínűséggel a Baden-Württemberg tartománybeli Riedböhringen-ben, vagy e település környékén születhetett 1725-1727 között.

Ezúton tisztelettel kérek segítséget Philippus születési helyének megtalálásához olyan személytől, akinek lehetősége van az említett településen Németországban betekinteni a helyi egyházi iratokba.

Kérjük kedves kutatótársainkat, illetve mindazokat, akik lapunkat olvassák, küldjék el szakmai cikkeiket a Szerkesztőségbe, hogy azokat folyamatosan megjelentethessük! Munkánkat megkönnyítik, ha írásaikat elektronikus formában, esetleg németül és magyarul is eljuttatják.

Mail: amrein.ilona@freemail.hu (Amrein Ilona)

Cím: 7695 Mecseknádasd, Kossuth L. u. 53.

Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségékért Közalapítvány

Levélcím: 1387 Budapest 62, Pf. 25
Székhely: 1051 Budapest, Október 6. u. 17.
Tel./Fax: 321-7364, 321-7370, 321-3352

E-mail: mnekk@t-online.hu
<http://www.mnekk.hu>

Ü.i.:

Iksz.: 2540/I/2007.

Válaszról, kérem, erre az iktatószámra hivatkozzon!

Magyarországi Németek Családfakutató
Egyesülete

Dr. Pencz Kornél elnök

6500 Baja, Petőfi S. u. 56.

Tisztelt Dr. Pencz Kornél Elnök Úr!

A MNEK Közalapítványánál 2540/I/2007. iktatószámon nyilvántartott „*Anyanyelvű vagy kényelvű kiadói tevékenység*” témakörben benyújtott „*Amrein Ferenc- Amrein Ilona-Auth Szilvia: Mecseknádasd és Óbánya családkönyve*” című pályázat céltámogatásának pénzügyi elszámolását az *Elszámolási szabályzatnak megfelelően elfogadtuk és lezártuk.*

Örömmel és nagy meglepéssel olvastuk a tartalmas, színvonalas kiadványt. Bepillantást nyerhettünk egy olyan sokrétű szakmai tevékenységbe, ami hosszú-hosszú előkészítő kutatás és munkafolyamat eredményét tükrözi.

Meggyőződésünk, hogy ez a kiadvány nemcsak Mecseknádasdon és Óbányán élő hazai német nemzeti kisebbséghez tartozók számára bír jelentőséggel.

A kiadványban rögzített adatok alapján egyértelműen biztosítva látszik a múlt örökségeinek megőrzése, erősítése, ápolása, mely mélyíti és fejleszti a település nemzeti értékeit.

Örömminkre szolgál, hogy csekély anyagi támogatással mi is részesei lehettünk egy nagyszerű kiadvány megjelenetésének.

Tisztelt Elnök Úr! Fogadja köszönetünket és őszinte elismerésünket a végzett munkáért!

Kívánunk jó egészséget és további sikeres, eredményes munkát Önnek és aktív segítőinek egyaránt!

Budapest, 2008-03-12.

Üdvözlettel:

M. M.
igazgató

Arnold Krisztina: Elkészült egy átfogó családkönyv (Megjelent a Neue Zeitung 2/2008-as számában, 2008. január 11.)

Első pillantásra tele van e könyv két vaskos kötete zavaró számokkal és rövidítésekkel, de ha csak pár percre elmélyülünk a műben, gyorsan rájövünk az oldalak és adatok használatára – az ősök keresése és megtalálása titokzatos és nagyon érdekes olvasmánnyá válik.

Majdnem ezer oldalas a Baranya megyei katolikus települések Mecseknádasd és Óbánya családkönyve. 1721-től 2007-ig családfákká dolgozták fel a két szomszédos település egyházilag rögzített adatait. Egy könyv az örökkévalóság számára, hogy az előttünk élt generációkat ne lepje be a feledés homálya. Mindegy, hogy hol ütjük fel a könyvet, mindig érdekes nevekre, foglalkozásokra és eddig nem ismert vagy elfelejtett rokoni kapcsolatokra bukkanunk.

Elképzelhetetlenül nagy munka, melyet 3 nádasdi Amrein Ferenc, Amrein Ilona és Kraszné Auth Szilvia összesen öt év alatt vitt véghez. A három amatőr családfakutató ezzel többek között a már elhunyt Amrein Ferenc rég áhított kívánságát váltotta valóra, aki a munkát elkezdte. A könyv kiadója a Baján bejegyzett Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete, melynek országszerte és Nádason is sok aktív tagja van. Pencz Kornél elnök a könyvet két nappal karácsony előtt mutatta be Nádason, így e különleges mű sok karácsonyfa alatt kaphatott kiemelt helyet. Elsősorban az idősebb generáció mutatott élénk érdeklődést a könyv iránt és több példányt vásároltak gyermekeiknek.

Az egyes személyek adatai mellett a családkönyvben szerepel a keresztelesek, házasságkötések, halálozások statisztikája és a családnevek jelentése. 7000 családot sorol fel a könyv az érvényes adatvédelmi törvények betartásával, ennek megfelelően a nádasdiak, óbányaiak írásbeli hozzájárulását is kérték. A három adatgyűjtőt sokan segítették itthon és külföldön, anyagi támogatás és egy családkönyv program tette könnyebbé munkájukat. A könyv 400 példányban jelent meg. A Magyarországi Németek Családfakutató Egyesülete könyvsorozatának harmadik kötete volt ez.

Az Egyesület kiadásában megjelent könyvek:

1. **Riszt András: Nagypárad község családkönyve 1723-1945**
2. **Ament Andor: E L E K benépesítése a törökvész után (1724-1800)**
3. **Amrein Ferenc - Amrein Ilona - Auth Szilvia: A Baranya megyei katolikus települések Mecseknádasd és Óbánya családkönyve 1721-2007 - már csak néhány példány!**

	<u>Áruk tagoknak</u>	<u>egyesületen kívülieknek</u>	<u>külföldre</u>
1.	3.000, - Ft	3.500, - Ft	25 €
2.	1.500, - Ft	2.000, - Ft	10 €
3.	4.500, - Ft	5.500, - Ft	30 €

+ postaköltség

A könyvek megvételével az AKuFF könyvkiadási tevékenységét támogatja!

Ternay Zsuzsanna beszéde a könyvbemutatón

Amikor elindultam erre a könyvbemutatóra, azon gondolkodtam, hogyan köszönhetném meg Ilonának és Szilvinek azt a sok-sok munkát, aminek eredményét ma kezünkbe vehetjük.

Két apró, személyes emlékemet szeretném megosztani velük és Önökkel.

Van egy mondás: Az ember addig él, míg emlékeznek rá. Nagyon szerettem nagyszüleimet. Nem azért, mert agyonajnároztak, hanem azért, mert láttam hogyan élik mindennapjaikat. Egyszerűen, dolgosan, veszekedés nélkül, természetesen tették a dolgukat. Sosem hallottam panaszkodni őket hogy milyen sok a munka, milyen fárasztó és hogy nincs kedvük elvégezni. Azt is megtapasztaltam mellettük, hogy az elvégzett munka örömet, megelégedettséget ad. Amikor meghaltak, elkezdtem hordani nagyapám ingeit, nagyanyám parasztszoknyáit. Akkor talán én sem tudtam volna válaszolni rá, miért.

A másik: Nagyapám testvére misszionárius volt. Szegénységi fogadalmat tett és úgy is élt. Utolsó állomáshelyén, Argentínában a leprások közt dolgozott. Halála előtt mégis küldött nekünk valamit. Egy fényképet, a szüleiét, egy családfát és egy utasítást. Ezt meg kell őrizni!

Ilona és Szilvi munkája nem egy, hanem sok-sok család története, egy egész falu tiszteletére. Ezt meg kell őrizni!

Amennyiben adója 1%-ával szeretné az egyesületet támogatni
kérjük az alábbi adószámot tüntesse fel nyilatkozatán.

Köszönjük!

18360062-1-03

Varga István: A soroksári Prinz család[†]

A Soroksár első lelkésze, Keszler páter által 1744-ben készített lakosság összeírásban már szerepel a Prinz Anton – Franziska házaspár Christina, Maria-Anna és Johann nevű gyermekükkel.

Hogy honnan érkeztek? Egyelőre csak egy halvány nyom van. Ez egyik Stader kötetben találtam a következőt:

„**Prinz** Antoni, led, v *Mooshausen*, nv Aitrach a(us) d Iller, Bruder des Franz, 1736 n Ung, Francz P. kommt aus Ung, holt für sich und Brüder Josef and Anton in Ung 100 fl Erbgeld (1737). - Qu; (78) HaOS S 566/7732 (led = ledig; v = von; nv = nördlich von; d = dem, des, der; n = nach;)”

Sajnos németül nem beszélek, így a szöveget pontosan nem is értem, de úgy látom, hogy nem említi azt, hogy Antonnak felesége, esetleg gyerekei lettek volna. Igaz az 1736-1744 közötti időbe „beleferne” egy házasságkötés és három gyermek születése. Ennek azonban sem Soroksáron, sem a környező településeken nincs nyoma, ami persze nem zárja ki, hogy esetleg más magyarországi település érintésével kerültek volna Soroksárra.

A Prinz név az anyakönyvekben 1745. augusztus 30-án tűnik fel először, amikor György nevű fiúk megszületett. Rövidesen, 1746-ban Franziska meghal, Anton másfél hónapon belül újránősül, feleségül veszi Rumpel Margitot, akiktől további hat gyermeke született.

Gyakorlatilag ők tekinthetőek a Soroksáron ma is élő Princzek többsége őseinek, hiszen míg az első házasságból született fiúgyermek egyike sem érte meg a felnőttkort, a másodikból született mindhárom felnőtt, megházasodott és gyermekeik születtek.

Az összegyűjtött adatokat – mint ahogy az az Orstippenbuch-okban szokás – az adott családokhoz gyűjtöttem egybe. A családok megjelenítése időrendben történik, aminek alapja mindig az adott családra vonatkozó első, helyben rögzített anyakönyvi esemény időpontja, jelen esetben a házasságkötés időpontja. Ezt a sorrendiséget sorszámmal jelöltem, amelynek segítségével a leszármazási láncolat bemutatható.

[†] A leszármazási táblázat az AkuFF Hírmondó 11. számában jelent meg. A lapzárta miatt ez az előszónak szánt szöveg nem jelenhetett akkor meg, így most utólagos magyarázatként jelentetjük meg.

Az apa mögött zárójelben lévő szám „visszaul” arra a családra, ahonnan származik. Alatta zárójelben születésének és halálának időpontja, valamint halálának oka (ha ismert). Következik a feleség neve, születésnek és halálának időpontja, a házasságkötés ideje, majd a gyermekek születése.

Azon megszületett fiúgyermek, amelyik Soroksáron alapított családot, a majdani házasságkötése időpontjának megfelelően, új sorszámot kapott, ahol annak házasságára, utódaira vonatkozó adatok megtalálhatóak, a többieknél az elhalálozás időpontja, esetleg annak oka szerepel. A lánygyermeknél esetenként szerepel azon asszonynevük, amelyet halálukkor viseltek.

Ahol az apa újraházasodott, ott megtalálható az új házasságkötés időpontja, a feleség ill. az ebből a házasságból született gyermekek adatai a fentiek szerint.

Jó böngészést!

Felhívjuk tagjainkat, hogy amennyiben lakó- vagy származási helyükön segítséget tudnak nyújtani egyesületi találkozó megszervezésében, jelentkezzenek.

Feltétel, hogy 50-70 személy részére elegendő hely legyen, valamint az étkezési lehetőség biztosított legyen.

Jelentkezni az egyesületi találkozókon személyesen, vagy írásban dr. Pencz Kornél elnöknél lehet.

Szeretnénk, ha találkozóinkat hosszabb időre előre meg tudnánk tervezni, hogy a tagjaink az egyéb programjaikat ennek megfelelően tudják alakítani.

Dr. Pencz Kornél: Régi bajai német családok

3. rész

Papok bajai német családokban

1. rész

Girk György pécsi püspök

A magyarországi németek sorsa, hogy ha egy német magas pozícióba került, különb magyar akart lenni, mint a valódi magyarok. Most nem csak az alacsonyabb beosztási állami szolgálatban levőkre gondolok, mint pl. Egy községi útmester, akik ugyan a nevüket kényszerűségből magyarosították ugyan, de érzéseikben, nyelvükben és öntudatukban németek maradtak.

Akiknek azonban magasabb rangjuk lett, oly erősen akarták bizonyítani a magyarok országához való hűségüket, hogy maguk is elfeledték, honnan is jöttek. Nem csak a nevük, de lelkük is magyarosítva lett.

Egy másik példa, hogy bár maga a név nem lett megváltoztatva, de kitaláltak hozzá egy másik etimológiát. Így van ez Girk György pécsi püspök esetében is.

Bánáti szerint: *„különösen idegenszerű, kivételesen ritka neve volt az egykori pécsi püspöknek... Egyes források szerint a név tatár eredetű. Létezett ugyanis egy Girejek tatár káni dinasztia – alapítója Hadzsi-Girej volt –, lehet, hogy ősei az 1241. évi tatár betörés idején jöttek országunkba, és hajdan meggyökeresedett nálunk egyik leszármazottjuk. De az is lehet, hogy a név német eredetű.“* Hát igen, lehet...

Hogy maga Girk püspök ezt a fantasztikus történetet ismerte-e, vagy talán ő maga volt a kiagyalója, nem tudni.

A tény az, hogy egy igazi német család sarja volt.

A Girk név az anyakönyvekben és más okiratokban a legkülönbözőbb változatokban fordul elő, mint Girk, Gerk, Görk, Kirk, Kirch. A „Girk“ forma állandósult a XIX. században.

A nemzetség legkorábbi képviselői a városban Christian Görg és felesége, Elisabeth Huber voltak, akik 1763. szeptember 22-én a belvárosi templomban kötöttek házasságot. Ez Christiannak nem az első házassága volt, mivel már

özvegy volt, a menyasszony azonban hajadonként állt az oltár elé. A tanúk Matthias Ilka (a szintén német, híres Jelky András testvére) és Stefan Perger. Az első feleség talán az az Elisabeth lehetett, aki 1763. április 6-án az akkori káplán, Matthias Christoph által lett a Rókus temetőben búcsúztatva. Az első házasságból nem találtam adatot a gyermekáldásra, sem a házasságkötésre, így feltehető, hogy a házaspár az 1760-as évek elején jött Bajára

1774. január 17-én a nőtlen Dominik Görg elvette a Szabó Erzsébet nevű hajadont, 1778. február 23-án az özvegy Andreas Gürk, a hajadon Margarethe Königfeld-et. Andreas első felesége Magdalena volt.

Honnan származnak mindezen családok, nem tudom, mint ahogy azt sem, hogy Martin Girk vajon Christian vagy Andreas első házasságából származott, esetleg mag a is felnőttként érkezett Bajára.

Martin Girk halásmester volt, 1784. február 9-én esküdött örök hűséget Eva Binder vagy Pintér nevű arájának. A Pintér név magyar származásra engedne következtetni, de a magyar „pintér” a német „Binder” (Faßbinder) szóból ered. Az anyakönyvekben mindkét változatban szerepel a név.

A házaspárnak sok gyereke volt, akik közül a legtöbb kis gyermekként meghalt. Csak két fiuk nőtt fel:

- Josef, született 1789. január 28-án, 1810. január 10-én az özvegy Barbara Bischoffot vette nőül. Második házasságát 1832. augusztus 16-án Juliannával, Jakob Karnasz és Elisabeth Fortner leányával kötötte. Harmadik házassága 1847. november 29-én volt Horváth Évával. Josef kalaposmester volt és 1844-ben a városi előljáróság német szenátora volt. Az ő utolsó házasságkötése után további Girk nősülését nem találtam, úgy tűnik, a család kihalt a városban

- Georg Girk, a későbbi püspök.

A család az 1457 számú házban lakott, ami a Hentes utcában állt. Az utca a két világháború között Girk György nevét viselte, a kommunisták Zalka Mátéről nevezték át. Ma ismét Hentes utca.

Az családfő, Martin 1807. augusztus 30-án halt meg.

A későbbi püspök, **Girk György** 1793. április 22-én született Baján.

Mint tehetséges fiú először a ferencesek kisd gimnáziumába járt Baján, majd a kalocsai gimnáziumba 1807-ig. Azután Győrben tanult filozófiát 1809-ig. Még ugyanabban az évben visszatért Kalocsára a szemináriumba, amit kiváló eredménnyel végzett. Tanulmányait 1811-től a Pesten a Központi Teológiai Szemináriumon folytatta, ahol 1815. augusztus 21-én teológiából doktorált.

Pappá 1815. október 29-én szentelték, elsőmiséjét november 5-én szülővárosában, Baján tartotta.

Első állomáshelye Bikity (ma Bácsbokod), de három hónap után már Magyarkanizsa, káplánként. Mint magasan képzett pap, nem maradt sokáig lelkész, áprilisban már tanárként tért vissza a kalocsai szemináriumba, ahol 1819 rendes tanárként történelmet és egyházjogot oktatott.

Karrierje gyorsan emelkedett, 1838 Adras címzetes püspöke, 1839-ben érsekhelyettes.

A pápa és a király 1852. szeptember 4-én nevezték ki Girk Györgyöt pécsi püspökké.

Előszeretetéhez a nevelés iránt e posztján sem maradt hűtlen, 1860 megalapította a gyermekszemináriumot. 1856 ismét felállította a tanítóképzőt és 1865ben jogi líceumot alapított. A Magyar Tudományos Akadémiának és a bajai gimnáziumnak adományozott. Erkel Ferenc és Liszt Ferenc mellett pártoló tagja volt a Pécsi Dalárdának

8 új plébániát alakított ki egyházmegyéjében: Feked, Szent István, Lipova, Čepin, Nagyvejke, Tengőd és Harc községekben.

Szolgálatá elismerésül 1863-ban királyi valóságos belső titkos tanácsossá nevezték ki és a Vaskorona Rend Első osztályával lett kitüntetve. 50 éves papi jubileumán 1865-ben IX. Piusz pápa pápai trónállóvá és Róma grófjává nevezte ki. Aranymiséjét Pécsen tartotta.

Amikor már beteg volt, a ferencesek budai kolostorában lakott, mivel a magyar országgyűlés felsőházának munkájában hivatalból aktívan részt vett. Ott is halt meg 1868. november 24-én, november 30-án a pécsi püspöki kriptában helyezték nyugalomra.

A Girk nemzetség még egy papot adott nevezetesen **Johann Alois Girk, avagy Girk Alajos** személyében. 1817. szeptember 15-én, Baján, Stefan és Rosalia Groß fiaként érkezett e siralomvölgybe. Vajon rokona volt-e a többi Girk családnak különösen Girk Györgynek, és miként, nem tudtam megállapítani. Még azt sem lehet tudni, mikor házasodtak a szülei. Anyja 1828.

december 17-én, 51 évesen hunyt el, így ő és férje Martin és Eva kortársai voltak.

Girk Alajos először Priglevicza Szent Ivánon (később Bácsszentiván) szolgált 1841-ben és Hódságon 1842-ben. Mindkét plébánia hívei németek voltak és az 1822-es sematizmus szerint a hitgyakorlás nyelve is német volt. Így Girk Alajos az anyanyelvét használhatta. Nem maradt plébánián, mert úgy tűnik, Kalocsán nagyobb szükség volt rá, ahol szertartó (1847-1851) szentszéki jegyző (1852-1853), levéltáros (1852 és 1853) és jegyzőkönyvvezető volt (1847-1851), azonban ezután átment a Pécsi Püspökségre. Ebből a tényből arra következtethetünk, hogy, valamiképpen mégis a püspök rokona lehetett, mert különben ritka volt, hogy egy pap elhagyja az egyházmegyéjét. Ottani tevékenységéről tudjuk, hogy 1857-től Pakson tevékenykedett plébánosként. Amikor a szörnyű kompkatasztrófa történt Paksnál 1887. június 18-án, hol is 216 ember lelte halálát a Duna hullámai közt, Girk Alajos, akkoriban pécsi órkanonok, 100 forintot adományozott az áldozatok hozzátartozóinak. A Vasárnapi Újság 1870. évi 52. száma szerint Girk Alajos, pécsi kanonok a püspökhöz (akkor már nem Girk György) írott fenyegető levele miatt el lett ítélve. Mi van emögött, hosszabb kutatást igényelne a Pécsi Püspöki Levéltárban.

1893. október 3-án halt meg Pécsen.

Források:

- 1) A bajai belvárosi plébánia anyakönyvei
- 2) Recensio universi cleri Dioecesis Quinque-Ecclesiensis [...] / per Josephum Brüsztle - - Quinque-Ecclesiis : Typis Lycei Episcopalis C. Ramazetter, 1874-1880
- 3) A Kalocsa-Bácsi Főegyházmegye történeti sematizmusa 1777-1923 Szerkesztette: Lakatos Andor - Kalocsa, Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár, 2002. (A Kalocsai Főegyházmegyei Gyűjtemények kiadványai, 3.)
- 4) Paul Flach: Die Hausbesitzer der Stadt Baja um 1803, München 1977
- 5) Rapcsányi Jakab: Baja és Bács-Bodrog vármegye községei – Budapest, 1934
- 6) Elektronikus Periodika Adatbázis Archivum <http://epa.niif.hu>
- 7) Asbóth Miklós: A halálkomp In: Kalocsai Néplap 2002. 12. 20.
- 8) Bánáti Tibor: Bajai Arcképcsarnok - Baja, 1996
- 9) Girk György képét a Pécsi Püspökség titkársága volt szíves rendelkezésre bocsátani.

Steinhauser Klára: A múltat be kell vallani Országközi tudósítás

A magyarországi németek elűzetésének 60. évfordulója alkalmából „Egy batyuval” címmel emlékkonferencián vettek részt a meghívottak november 16.-án a Parlament Felsőházi üléstermében.

Az ország minden részéből érkeztek a német önkormányzatok elnökei, megyei német önkormányzatok elnökei, az MNOÖ tagjai, országos civil szervezetek elnökei, oktatási intézmények igazgatói, német nemzetiségi származású képviselők külföldi német szervezetek, nagykövetek, egyházi előljárók. Budaörsről Wittinghoff Tamás polgármester, Boros György a Budaörsi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, Ritter Imre az Észak Magyarországi Német Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetségének elnöke, Schmidt Mátyás a Wuderscher Heimatverein elnöke, Szeltnerné Winhard Ildikó az MNOÖ Északi Regionális Iroda vezetője volt jelen.

A vendégek az előtérben König Róbert festőművész alkotásaiból rendezett kiállítást tekintették meg. A közepén elhelyezett tárlókban korabeli dokumentumok, könyvek- többek között dr. Kovács József László Rögös utakon c. munkája emlékeztetett a múltra.

Aki elfoglalta a helyét az egy magyar és német nyelvű kiadványt vehetett kézbe „Sváb sors Magyarországon címmel. A Terror Háza Múzeum könyvecskéjében Szili Katalin”Kövessük meg az áldozatokat!” c. bevezetőjében ezt olvashatjuk:”Az egységesülő Európában minden egyént, népcsoportot és népet megilletnek mindazon alapvető emberi jogok és méltóság, amely a demokrácia fundamentuma.” „Mondjuk ki: Bocsánat!”- írja Schmidt Mária –„Hatvan év telt el. Be kell ismernünk, súlyos felelősség terheli azokat, akik alig két évvel a magyar zsidóság kirekesztése után, újra a kollektív büntetés elvét alkalmazták honfitársaikra.” áll a fényképekkel dokumentált kiadványba. Szemelvényeket olvashatunk azoktól, akik átérték a megpróbáltatásokat. A budaörsi Deigner Lipót így emlékezett:”Anya sírni és jajveszékálni kezdett, és mi is bekapcsolódtunk. Apánk volt az, aki először erőt vett magán...” A kiadvány felsorol néhány személyt a felelősök közül.” Ahogy nincsen kollektív felelősség, úgy kollektív felelősségre vonás sem létezik.(..) A felelősség mindig személyes.”- olvashatjuk. De akadtak emberek az embertelenségben, akik elleneztek a kitelepítést. Álljon itt néhányuk neve: Mindszenty József bíboros érsek, Bechtler Péter Budapest alpolgármestere,

Bibó István a BM közigazgatási főosztályának vezetője, Boldizsár Iván publicista, Kassák Lajos költő, Kéthly Anna szociáldemokrata politikus, Slachta Margit legitimista politikus, Shvoy Lajos székesfehérvári püspök, Supka Géza politikus, publicista. Az utolsó oldalakon az elhurcoltak és kitelepítettek számát tudhatjuk meg településenként, Budaörsről a legtöbbet, szám szerint:8359 főt.

A szervezők az első sorban az első helyet üresen hagyták és egy szál rózsát helyeztek el ott, azok emlékére, akik már nem lehettek velünk.

Az ünnepély a Magyar Himnusszal, majd a Magyarországi Németek Himnuszával vette kezdetét. Közreműködött a Csepeli Német Nemzetiségi Fúvós-ötös. Majd egy megrendítő dokumentumfilm-montázst vetített az MTV Pécsi Körzeti Stúdió Német Nemzetiségi Szerkesztősége.

Köszöntő beszédet Dr. Szili Katalin a Magyar Országgyűlés elnöke, Dr. Norbert Lammert a Német Bundestag elnöke, Kiss Péter a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter és Dr. Kállai Ernő a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa mondott.

Szili Katalin emlékeztetett arra, hogy amikor Budaörsön az Ó-temetőben a Kitelepítési Emlékhelyet felavatták, akkor megígérte, hogy az Országházban szentelnek egy napot a magyarországi németek kitelepítése 60. évfordulója alkalmából, ahol kimondják:”-Soha többé!” Az elnök asszony arról is beszélt, hogy a sebeket begyógyítani csak úgy lehet, ha a rettenetet kibeszéljük, a felelősöket megnevezzük, az áldozatokat megkövetjük.

Felolvasták Prof.Dr. Hans-Gert Pöttering az Európai Parlament elnökének levelét. Most abból idézek: „A nemzeti,etnikai vagy vallási kisebbségek integrációjának elősegítése az egyik legfontosabb kihívás az Európai Unió számára, és az is marad. Az uniónak tiszteleten, egyenjogúságon és diszkriminációmentességen kell alapulnia. Az Európai Unió a maga 27 tagállamával ma csaknem 500 millió embernek biztosít hazát. A saját hazához való jog az egyik alapvető emberi jog, és egyetlen hatalomnak sem állhat jogában, hogy erőszakkal űzzön el embereket a hazájukból.”

A konferencián előadást tartott Dr. Glatz Ferenc akadémikus, az MTA Történelemtudományi Intézetének igazgatója, Konrád György Kossuth-, Herder-, és Franz Werfel díjas író, és Dr. Tóth Ágnes történész, a MTA Kisebbségkutató Intézetének igazgatóhelyettese.

A kávészünet után a Nemesnádudvari Német Nemzetiségi Népdalkör tagjai német népdalokat énekeltek, többek között a budaörsiek által is jól ismer „Heimatlied”-et.

A soron következő előadásokat azok tartották, akik maguk is érintettek voltak a kitelepítésben. Klaus J. Loderer, a Magyarországról Elűzött Németek Szövetségének elnöke örömét fejezte ki, hogy Magyarországon egy ilyen konferenciát rendeztek, ami Prágában vagy Varsóban nem lenne elképzelhető. Beszélt arról, hogy partnerkapcsolatok jöttek létre, hídépítő szerepet vállalva Magyarország és Németország között. Név szerint megemlítette Budaörsöt, ahol díszpolgárrá választották Schmidt Mátyást. Ő volt az, aki elsőként munkálkodott a partnerkapcsolatok létrehozásában. Friedrich A. Zimmermann tiszteletbeli elnök, akit 11 évesen telepítettek ki családjával Levél községből egy szép idézettel élt: „A múlt a leglényegesebb részünk. Mi lenne a fa gyökér nélkül, vagy a folyó forrás nélkül?” Siebert Ferenc magyarországi német író a görcsönydobokai küzdelmes gyermek- és ifjúkoráról, az internálásról, a „malenkij robotról”, a kitelepítésről mondta el saját élményeit. Heinek Ottó a Magyarországi Németek Országos Kisebbségi Önkormányzatának elnöke arról beszélt, hogy sokat veszítettünk a háború után, az azonosságtudatunkat is. De ma már egy közös Európában élünk, ahol az utolsó határ is el fog tűnni.

Zárszávában Szili Katalin a feladatokat sorolta: meg kell valósítani a kisebbségek parlamenti képviselőit és létrehozni a magyar kisebbségek fórumát. Számára a mai nap, amely a lelkiismerethez szólt, rendkívüli közösségi és szellemi élmény volt. Jövőt csak megbékélésre lehet építeni-hangsúlyozta. És mindehhez nem a felejtés, hanem a megbocsátás ad alapot.

A komoly témához, a kitűnő előadásokhoz, a tartalmas gondolatokhoz illően klasszikus műveket játszott Geiger György Liszt-díjas és Érdemes trombita művész és Marton Éva Liszt díjas hárfa művész.

Szili Katalint a Parlament Vadász-termében a pazar állófogadáson szeretettel vették körül a nemesnádudvari énekesek és köszönetük jeléül, hogy létrehozta ezt a konferenciát, áldást hozó énekkel örvendeztették meg.

Batizi Zoltánt, 020. sorszámú tagunkat a 2008. március 2. napján megtartott időközi önkormányzati választáson otthona, **Nagybörzsöny** polgármesterévé választották. Szívvel gratulálunk, sok sikert, kitartást!

Gungl István: Históriaiás szilánkok

2. rész

Trianon után kitört Horthy békéje. A kegyelmesek, méltóságosok, és tekintetek demokráciája. Aki magyarosított, megtarthatta az állami állását, vagy vitéz lehetett. A sváb hirtelen vendég lett saját hazájában, földjén. (később a házában is.) A nagyon nemzeti, turulos-turáni propaganda krokodilkönnyekkel siratta az elszakított nemzetiségi területeket, és kegyet gyakorolt, hogy megtúrta a németeket. Az iskolákban sovinizta versekkel traktálta a gyerekeket, és kijátszotta, bojkottálta az alapvető emberi jog, a nyelv használatának és tanulásának a lehetőségét. A németek tódultak a Volksbundba. A nyelvükért, a meggyalázott önérzetükért, a kultúrájukért, és nem a náciizmusról. Hazájuk mostohái lettek, - elárulták és elcserélték őket a Felvidékért, Kárpátaljáért, Észak-Erdélyért, és a Délvidékért. Ezt az alávalóságot később azzal tetézték, hogy hirdették: a németek a hazát elárulták azzal, hogy beléptek a Volksbundba, amit rendelettel engedélyeztek.

A nagyszüleim is Volksbundisták lettek.

1932 karácsonyát követő első munkanapon felrobbant a nagymányoki szénbánya. Tagadták, hogy az ünnepek alatt nem szellőztették. Tombolt a gazdasági válság. Johann Müller nagyapám lenn volt a bányában. Nádasdról minden műszakra gyalog tették meg az utat társaival Mányokra, és haza. Gyalogúton, hóban, esőben, sárban, hegyen, völgyön, mezőn, erdőn át, 7 km. A bányánál orvos sehol, hazatámogatták hát egymást. Belső égési sérüléseibe reggelre, december 28-án belehalt. 27 éves volt. Édesanyám fél éves. A bátyja kettő, de egy év múlva ő is eltávozott. Nagyapám helyére – az elvárható tisztesség jegyében – Stefan, az öccse lépett. Ő nevelte fel anyámat, én őt ismertem, és tiszteltem nagyapámként.

A Müller család napszámos-család volt. A családfő, dédnagyapám, Valentin, (*1872) közel kétméteres férfi volt. Ő lett a háznevünk névadója a beceneve után: Feld's. Abban az utcában laktak, ahol az állatokat hajtották fel a legelőre. Néha megkergetett egy – felfelé a tehén farkába kapaszkodó – kölyköt, mert hagyta tilosba menni az állatokat. Ez a kölyök az apám lett, és jókat neveltünk a történeten. Dédanyám Gradwohl Elisabeth (*1879). A két fiún kívül három lánynak adott életet, mind magas kort ért meg. Egyikük apósa Josef Gungl 52. gyalogezredbeli bajtársa volt, (Rauschenberger Georg) aki elesett a 6. Isonzói csatában Podgoránál.

Stefan Müller (*1914) „harmadik” és általam egyedül ismert nagyapám kőfaragó volt, vele laktunk, mikor már hazaérkezett. Mesélték, hogy ifjonként többször kikapott, mikor suttymban olvasott a dunyha alatt, egy kislámpás fényénél. Hat elemit végzett, és kőfaragó segéd lett. Dolgozott mestereknél, több városban. Nyaranta aratómunkásként, 1933-ban, 1934-ben, Dóry Frigyes Paradicsompusztai uradalmában, 1943-ban a bonyhádi Zulauf Jánosnál 1944-ben az izményi Schenk Jánosnál..

A pécsi VIII. gyalogezredhez 1939-1940 években tényleges szolgálatra vonult be. Az ezred a „Béla Király” nevet viselte, ez a volt 52. gyalogezred utóda volt. Parancsnoka is egy volt 52-es tiszt, az a bizonyos Morgenbesser, aki most már a Meggyesy nevet viselte. Nagyapám a bajai 8. árkász századhoz került. 1941 április-májusban hídépítő kiképzést kapott. 1941 októbertől annak ellenére, hogy családfenntartó volt, hadművelleti területen szolgált hídépítőként, az árkász századnál Oroszországban, a 2. Magyar Hadseregben. A Donnál töltötte a legtöbb időt. A közelben németek is lehettek, mert csereberéltek, szalonnát, paprikát, pálinkára. Tüzérségi tűzről, nagy hidegekről mesélt. Aki elaludt, vagy elhagyta magát, az megfagyott. Ha ezt észrevették, hóval dörzsölték be, attól magához tért. Stefan Müller nagyapapa mind lelkileg, mind testileg igen erős, amolyan „kemény” ember volt. (Mi sem mosakodhattunk meleg vízben, de nem ártott meg). A magyarok csak Mili-nek hívták. Nagy szerencséje volt a doni katasztrófa idején. Már több mint egy éve volt kinn, és 1942 karácsonyára egy hónap szabadságot kapott. Mire bevonult a szabadságáról Pécsre, már nem volt hová visszaküldeni. 1943. január 15-én leszerelték. A 43-as 44-es év munkával, és a szokásos nyári szerződéses aratással telt, amiért mindig dicséretet kaptak nagyanyámmal a munkáskönyvükben.

1944. május 16. belügyminiszteri rendelet mondja ki: „azokat akik vonakodnak megjelenni az SS sorozóbizottságai előtt, a magyar hatóságok idézik be, és a magyar csendőrség állítja elő.”

'44 októberében, mint minden németet a Waffen-SS besorozta a hadseregébe. Itt gyalogos kiképzést kapott páncélosok ellen. A tisztjük egyszer bemutatta, hogy életben lehet maradni, ha átmegy rajta egy T-34-es. Kérte, hogy más is vesse alá magát a gyakorlatnak. Nagyapám megtette. Sokan hihetetlennek gondolták, én hittem benne, nem volt lódító ember. Oroszországban többször bevetésre kerültek. Egyik ilyen bevetés előtt egy magyar pap celebrálta a misét, és nagyon szépen beszélt magyarul is, meg németül is. Másnap fogságba estek. Egyszer – majdnem 20 évvel később – új

pap jött a faluba, és az első miséjét celebrálta. Bemutatkozott: dr. Kopcsányi Miklós. Mise után nagyapám elment hozzá. Barátok lettek. A plébános sokat járt hozzánk, a nagyapám pedig presbiter lett.

Egy tambovi lágerbe került. Építkezésen dolgoztak. Ömlesztve hozták a cementet teherautón. Az egyik őr állandóan verte az egyik legyengült barátját. Nagyapám nem bírta már elnézni, és úgy betakarta az oroszot, hogy a cement összecsapott felette. Ezután ő kapott, és vitték egy hétre az „egyesbe”. Nem kellett éheznie, vitték neki a kamerádok. 1950-ben egy szabadulóval levelet küldött, magyarul írta. Leveléből kiderült, hogy ott volt vele több földije, a „Werb Tóni, a Dittrich, a Kresz Tóni”. Egy év múlva az oroszok elengedték. A magyarok nagyon örültek, mert végre jött egy újabb „rohadt fasiszta” szállítmány a SZU-ból, akiket el lehet vinni a szocializmus építésére Kazincbarcikára. „Itt rosszabb volt, mint az oroszoknál.” Nagyapám, 4 év katonaság, és 9 év fogság után 1953-ban jött haza. Hallotta, hogy van egy 2 éves unokája. A 9 éves keresetért vásárolt egy paraszt-tálnyi cukorkát, és egy papírsáknyi kerekes fajátékot. Még aznap megismerte az Ópapa az utca összes gyerekeit.

Apám, Gungl István, a nagyapámnak a második házasságából született 1927. augusztus 5-én. (Nagyanyám, szegény, meg is kérdezte, mikor összehoronálták őket – 18 évvel volt nála fiatalabb – hogy most magázzam, vagy tegezhetem. Tegeződtek.) A két házasságból hatan éltek meg a felnőtt kort, öten meghaltak. Az ide tartozók unokatestvér-találkozásán kb. 70-en voltunk.

Apámék tehetősebb parasztok voltak. Volt ló, tehén, föld és kaszáló. Istállóval, pajtával, hofstellel, gyümölcsössel, szőlővel. A fiúknak ennek ellenére szakmát is kellett tanulni. Nagybácsim kádárnak tanult, apám a Ganter asztalos inasa volt. Persze azért otthon is rendesen be voltak fogva. Amikor túl soknak tartották a munkát, mindig azzal fenyegették Exner nagymamámat, hogy úgyis elmennek önkéntesnek az „SS”-be. Nem kellett elmenni. Apámat 17 éves korában, 44-ben besorozták az „SS”-be.

„Sopronba kerültem. Kérdezték, ki ért az erdőhöz - álljon jobbra, ki ért a fához, ki asztalos - az is jobbra. Na, mi egész télen fát vágunk, és fűrészeltünk. A mányoki Lovassy – jó barátom volt – egyszer azt mondja nekem:

- Gyere Kunkel elmegyünk vadászni.

- De hát el fognak kapni.

Ne törődj semmivel, a Scharführer tud róla, majd kap ő is valamit.

Tudod, ez a Lovassy egy nagy Rabschitz volt. Hozott egy puskát, és lőtt éjjel egy őzet. Hajnalban bevittük, senki nem kérdezett semmit. A Scharführer megkapta a részét, adott még bort is érte, azt mondja a Lovassy, hát így volt kialakulva. Mi meg a kamerádokkal, a fűrészelős brigáddal végre egy nagyon jót ettünk.”

„Kora tavasszal bevetésre kerültünk, valahol az amerikaiak ellen. Becuccoltunk a lövészárokbá - mint kiderült, géppuskás voltam, nem favágó. A tiszték elmondták, hogy onnan jön majd az ellenség. Mikor elég közel lesznek, akkor kell lőni. Ha túl közel kerülnek, akkor egy kézigránáttal fel kell robbantani a géppuskát, és feltenni a kezeket. Ezzel otthagytak bennünket, és elmentek hátra. Sose láttuk őket többé. Hát mi így is tettünk. Lövés, robbantás, kezeket fel. Az amik beugrottak az árokba. Te, ezek úgy megverték bennünket, hogy még otthon se kaptam így a nadrágszíjjal, amikor paprikát öröltünk a pajta cserepéből. Aztán képzeld, egy ilyen nagy néger – egy kézzel földobott a teherautóra.”

„A regensburgi fogolylágerbe kerültem. Jó neve van a városnak. Egyfolytában esett az eső. Csak sár, fedél meg sehoh. Dolgozni nem kellett, csak ténferegünk. Voltunk ott vagy tízezren. Ennivaló egyszer, és kevés. Sokan meghaltak. Hosszú-hosszú sorok a kondérok előtt. Egy alkalommal az ebédosztó kérdez németül: „Sach ’mal, pist tu net ten Starke’schuste’s Stefan sai Suu?” (Mondd csak, te nem a Starkerschusters ((háznév=Gungl)) Stefan fia vagy?) Majdnem elejtettem a csajkát. Ez egy idősebb ember volt, - de hát akkor ez egy nádasdi. Azt mondja, „gyere később ide és ide, majd beszélgetünk”. – Attól kezdve a kondér aljából kaptam, a sűrűjéből.”

„Kerestek egy puccert, az amik sátrát kellett takarítani. Söprés, csikkek, szemét, miegymás. Az egyik ami egyszer elkapott. Éppen a szemétből válogattam szét a hosszú csikkeket, meg a csokoládé-maradékokat. A lágerben ennek nagyon örültek. Ez meg elkezdett velem ordítani, de nagyon. Aztán értésemre adta, hogy menjek vele. Ezek nagyon tudnak verni. De hát menni kellett. Na, Pista, most megint megkapod. Bevitt egy ilyen nagy hodályba, és ott beszélt egy másik verőlegénnyel. Aztán intett, én meg olyan kicsire húztam össze magam, ahogy csak tudtam. A másik levett a polcokról két nagy kartondobozt, és a kezembe adta. Na, ezek a szemetek előtte még meg is dolgoztatnak – gondoltam. Az én amim meg elkezdett magyarázni, hogy no, és verés, meg ilyenek, ha még egyszer meglát kukázni. Ez volt az értelme. És aztán a két csomaggal együtt elzavart. A könnyebbik karton tele volt Camel

cigarettaival, a nehezebbik meg tele hatalmas tábla-csokikkal. Ezek nem az SS, az biztos.”

„Elvittek asztalosnak egy ami repülőgépgyárba. Fából csináltuk a nagy repülőgépeknek a vázát. Csak újra le kellett vizsgáznom a szakmámból, másképp nem engedtek dolgozni. Sok újat tanultam itt. Szereztem is egy jó pilóta dzsekit.” (Nagy, széles, vörös marhaszőr gallérja volt, zöld, könnyű, viharbíró szövetből, bélelt, és cipzáras. Mi gyerekek játszottuk el, tényleg elegáns volt. Volt hozzá egy valódi, zöld nyúlszörkalapja is. Ebben jött haza Németországból.) „Aztán elzavartak a fogságból azzal, hogy el kell menni legalább egy évet dolgozni, segíteni a németeknek, felépíteni az országot”.

„Egy paraszt-családhoz irányítottak Landshutba. Mind a két fiuk meghalt a háborúban, és az öregek egyedül maradtak a földdel. Nem bírták már a művelést, semmit sem. Cudarul bántak velem. Rosszabbul, mint egy cseléddel. Mintha ellenséges hadifogoly lettem volna. Végeztem a dolgom, de semmi nem volt elég jó. Az istállóban alhattam. Egy heves vita során hozzávágtam az öreghez az ekét, és mondtam, hogy ennyi elég volt belőlük, boldoguljanak, ahogy tudnak, elmegyek. Minden megváltozott. Kaptam szobát, kevés pénzt, én osztottam be az időmet, a munkámat, és látták, hogy értek hozzá. Jó ételt kaptam, és gondoskodást. Egyre többet beszélgettünk esténként. Lassan telt a tél. Karácsony után, egyik vasárnap megkérdezte a néni, mit szeretnék vacsorára. Mondom neki: Krumbe’nschaprikasch mit Pratzwurst. Azt mondja, - ilyenről még nem hallott – Ha nem bánja, én megcsinálom, nálunk ezt mindenki tudja.- Ízlett nekik is. Aztán kirukkoltak: nem akarnék-e maradni? Jól végzem a dolgom, ha nem szólnak bele, akkor is, és hát ők már öregek, nincs senkijük, és megkedveltek, és ha úgy döntenék, hogy maradok, akkor megcsinálnák az örökbefogadást, és ha meghaltak, akkor az enyém lenne minden, és akkor magamnak dolgozhatnék. Hát ezek feladták a leckét nekem. Most mit csináljak? Pár nap múlva mondtam nekik, ez mind szép, és nagylelkű ajánlat, de hát ott vannak Magyarországon a szüleim, meg az öt testvérem, és a föld – mindenképpen meg kell beszélnem velük is, és ha így jó, akkor én először hazamegyek, megbeszélem ezt a családdal, és ha minden rendben van, akkor én vissza fogok jönni. Várjanak.”

Gungl Anna, apám nővére, (Nancsi, fényképen nagyon szép lány volt) mesélte: „Minket hazahoztak 48-ban. 44-be’ vittek el minket, mikor 19 éves voltam. Bányába kellett dolgozni, minden nap, négykézláb, 12 órát. Ott beteg lettem. Kilukadt a tüdőm. Az oroszok, a civilek, azok nagyon rendes emberek. Mikor a Pista hazajött Németországból, akkor én már pár napja itthon voltam.

Nagyon örültünk egymásnak. Mindenki életben volt. A Pista nem is tudta, hogy közbe' mi volt itthon, és hogy én most jöttem vissza a málenkijből. Csak látta, hogy nem ott lakunk, mint régen. Elmondtuk neki, hogy mindent elvettek, házat, földet, kertet, még az asztalt, és az ágyainkat is ágyneműstől. Én itt vagyok, súlyos betegen, apánk belebetegedett abba, hogy nincs mit csinálnia, nem kell senkinek, mert öreg, a Gyuri a legkisebb most 17 éves, (* 1931) bányába jár gyalog Komlóra, de vért köp, és az orvos azt mondja, hogy szimulál. (+1949.07.21) Anyánk kétségbe van esve, mert nem tudja mi lesz velünk. Hát így kell neki döntenie, hogy visszamegy-e Németországba. De hát azért, ha szegények is lettünk, nagyon jó volt újra együtt. Ez olyan ünnepnap volt, mint a régi hétköznapok.” Nancsi néni, Isten éltesse még soká, – mindenkit túlélte fél tüdővel – most 82 éves.

Így aztán az édesapám nem ment vissza Németországba. Együtt jártak Komlóra a Gyurival a bányába. Gyuri halála után apám helyet keresett a szakmájában. Volt egy jóakarója, aki kikérdezte. Az illető a katonakönyvében egyszerűen kijavította a dátumokat, mintha katona sem lett volna. (A könyv még megvan) Ezzel egy tollvonással megoldódott a „bűnös” „SS”-múltja, viszont újra vizsgáznia kellett a szakmából – immár harmadszor –, mert a régi papírjait nem használhatta. Szóval és tettel leiskolázta a pártmunkás vizsgáztatókat. Aki ismerte, jó embernek, és kiváló szakembernek ismerte...

(Folytatás a következő számban)

Neue Mitglieder/Új tagjaink:

Ssz/Nr	Név/Name	Cím/Adresse	Tel. Mail
135	Elisch Jánosné Draxler Erzsébet	2083 Solymár, Marczibányi u. 8.	06/ 26 360-323 06/ 30 354 6084 elischerzsi@freemail.hu
136	Kiss Zoltán	1103 Budapest, Várgede u. 12.	06/ 1 260-2610 06/ 20 570-1917 kz.zo@freemail.hu
137	Balla Péterné Cserepi Teréz	1238 Budapest, Láng Endre u. 77/a	06-20-471-0237 balla.aniko@t-online.hu

Datenänderungen/Adatváltozások:

Ssz/Nr	Név/Name	Cím/Adresse	Tel. Mail
131	Gungl István		06 70 360 9752 sgungl@t-online.hu
027	Wéber György	7742 Bogád, Kossuth L. u. 6.	wegyor@citromail.hu
017	Fleischer Tibor		fleischert@citromail.hu
026	Frankovics Ignácné		frankovics.ibolya@citromail.hu
028	Meszlényi Zsolt	8800 Veszprém, Kőhíd u. 8/D	mico@index.hu
034	Grob Gábor József		grob@freemail.hu
037	Meizner Sándor		vonmeizner@freemail.hu
080	Dr. Koppány Imre		kopia@hu.inter.net
084	Huber Éva Mónika		agrarkommunikation@yahoo.de
085	Wachtler Géza		wachtlerprem@freemail.hu
091	Dr. Csordás Jenő		drcsordas@gmail.com

Ausgetretene Mitglieder/Kilépett tagjaink:

Ssz/Nr.	Név/Name
105	Gerstner Ferenc
066	Maros Klára

Új könyveink a könyvtárunkban / Neue Bücher in unserer Bibliothek:

402	Pfaff László	AKuFF-adatbázisok (tagjegyzék, könyvtár)
403	Anton Tressel	Tarian - Bilder, Namen, Ereignisse/Tarján - Képek, nevek, események
404	Anton Treszl	Tarian - Ein ungarndeutsches Dorf und seine Umgebung/Tarján - egy magyarországi német falu és környéke
405	Horváth Lajos	Csobánka története
406	Padányi Lajos	Nyergesújfalú monográfiája
407		A MOL központi könyvtárában található családtörténeti, genealógiai kiadványok jegyzéke
408	Stefan Bräutigam	Ridjica - ein Dorf mit drei Namen
409		A tolnai halászok céhkönyve 1789-1882
410	Fogarasy-Fetter Mihály	Pilisvörösvár története és néprajza
411	Werner Hacker	Auswanderer vom Oberen Neckar nach Südosteuropa im 18. Jahrhundert
412	F. Amrein-I. Amrein-S. Krasz-Auth	Ortssippenbuch der katholischen Gemeinden Nadasch und Altglashütte 1721-2007
413	Johannes Neumayer	Ortsfamilienbuch der deutschen Familien der kath.Pfarrgemeinde Ceglédbercel Komitat Pest 1797-1850 Monor 1763-1850
414	Johannes Neumayer	Ortsfamilienbuch der deutschen Familien der kath.Pfarrgemeinde Újhartyán Komitat Pest 1778-1880
415	Johannes Neumayer	Teilverkartung der deutschen Familien der kath. Pfarrgemeinde Józsefváros/Budapest VIII. Bezirk, Eintragungen der Gemeinden Soroksár, Dunaharaszti, Taksony, der Csepel-Insel, Batschka und Banat 1777-1893
416	Johannes Neumayer	Teilverkartung der deutschen Familien der kath. Pfarrgemeinde Ferencváros/Budapest IX. Bezirk, Eintragungen der Gemeinden Soroksár, Dunaharaszti, Taksony, der Csepel-Insel, Batschka und Banat 1822-1895
417	Rudolf Keszler	Ortsfamilienbuch Pilisvörösvár-Pilisszentiván 1693-1811

418	Béla von Németh	Geschichte der Großgemeinde Német-Bóly
419	Johann Weidlein	Die Schwäbische Türkei I.
420	Dr. Anton Tafferner (redigiert)	Heimatbuch der Nordschomodei
421	Johann Boros- Brambauer	Véménd
422	Elisabeth Kremer	Feked, Das Dorf und seine Einwohner
423	Elisabeth Kremer	Fekeder Bilderbuch
424	Katharina Wild (Redakteurin)	Bawaz - Geschichte-Brauchstum-Sprache
425	Karl Schuster	Heimatbuch St. Peter/Heideboden in Deutsch- Westungarn
426	Johannes Göbelt	Heimatbuch der Großgemeinde Bátaszék/Badeseck im Komitat Tolnau I. Band
427	Heinrich Friedrich- Franz Teufel	Zwischen Donau, Drau und Plattensee - Csikóstöttös, Ág, Gerényes, Tarrós, Tékes, Szabadi Teil I
428	Anton Tafferner, Franz Schell (Redaktion)/Adam Wittmann	Heimatbuch von Pusztavám und Umgebung/Die Mundart von Pusztavám
429	Georg Müller	Ergänzungen zur Dorfgeschichte und zum Familienbuch Izménys Teil I und II
430	Herbert Beyer	Ortsfamilienbuch Ubstadt 1698-1905

Peter Tarnai, aki a német testvéregyesületünk (az AKdFF) tagja és pl. a Környe-Kecskéd könyv társszerzőjeként ismert a neve számunkra, jelenleg Bonyhád római katolikus anyakönyveinek feldolgozását végzi. A feldolgozandó anyag mennyisége miatt segítőtársa(ka)t keres, pl. a nevek, dátumok ellenőrzésére. Kérjük, hogy akit érdekel a közös munka, jelentkezzen Tarnai úrnál: taugner@web.de (Tarnai úr kiválóan beszél magyarul, a közös munkához nem szükséges német nyelvtudás.)

Utódaink

Örömmel tudatjuk, hogy a legutóbbi számunk megjelenése óta három tagunknak született gyermeke!

2008. január 17-én megszületett az első AKuFF-bébi, akinek mindkét szülője AKuFF alapítótag:

**Pencz-Amrein
Ludovika Franziska.**

Szülei: **Amrein Ilona** (001)
és **dr. Pencz Kornél** (007)

2008. március 18-án régi tagunknak, **Fleischer Tibornak** (017) és feleségének, Elinának kislánya született:

**Fleischer
Tímea Kinga.**

**A családfakutatás ne csak a múlt legyen, hanem a jövő is!
A boldog szülőknek szívből gratulálunk, jó egészséget, sok örömet kívánunk!**

Keresések

IV/12/1.

Keresem **Bartholomäus Pirkmayer** származási helyét. 1760. január 13. napján halt meg az észak-bácskai *Baja* városában. A halotti anyakönyvi kivonat alapján a születési ideje 1727-re becsülhető. 1747. január 15-én kötött házasságot ugyancsak *Baján* a hajadon **Franziska Altmann** –nal.

Választ a kornelpencz@gmx.net e-mail-címre vagy dr. Pencz Kornél, H-6500 Baja, Petőfi S. u. 56. levélcímre kérek.

IV/12/2.

Keresem a **Georg Ibert** és **Theresia Messlang** házaspár származásával kapcsolatos adatokat. A férj 1830. december 8-án *Baján* halt meg, a halotti anyakönyvi bejegyzés alapján 1785 körül kellett születnie. Az asszony 1858. november 8-án hunyt el *Baján*, szintén kiszámítva a születési idejét 1780 jön ki. A halotti anyakönyv szerint Bécsből származott. 9 gyermekük született az észak-bácskai *Baja* városában 1811-től kezdve. Az Ibert nemzetség a Tolna megyei *Pári* községben volt elterjedve, de Georg nem ott született

Választ a kornelpencz@gmx.net e-mail-címre vagy dr. Pencz Kornél, H-6500 Baja, Petőfi S. u. 56. levélcímre kérek.

IV/12/3

Keresem **Lorenz Taus** származási helyét, aki az 1740-es-50-es években a *bajai* császári-királyi katonai élelmezési raktárban élt, bizonyára alkalmazottként, mivel mind a nyolc gyermeke ott is született. 1766. augusztus 28-án halt meg *Baján*, felesége neve **Katharina N.**, aki 1771. január 21-én *Baján* halt meg. Ő kiszámítottan 1701 körül születhetett, ami nem tűnik elég pontosnak, mert mind a 8 gyermekét 1745 után szülte.

Egyébként is minden adat érdekel, ami a bajai cs.-k. élelmezési raktárra vonatkozik.

Választ a kornelpencz@gmx.net e-mail-címre vagy dr. Pencz Kornél, H-6500 Baja, Petőfi S. u. 56. levélcímre kérek.